

Projekt

z dnia 18 listopada 2020 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY WÓLKA**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024.

Na podstawie: art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218), Rada Gminy w Wólce uchwała:

§ 1.

Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wólka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Przewodnicząca Rady
Gminy

Edyta Dobek

Uzasadnienie do Uchwały Nr

Rady Gminy Wólka

z dnia 2020 r.

Konieczność podejmowania działań zapobiegających występowaniu przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020, poz. 218). Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie jest zadaniem obligatoryjnym dla gmin i wynika bezpośrednio z art. 6 ust.2 pkt 1 przywołanej ustawy. Realizacja programu to obowiązkowy i niezbędny element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny na terenie Gminy Wólka oraz Powiatu Lubelskiego, podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. W opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024 przyjęto założenia o kontynuacji celów i działań z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar na lata 2017-2020. Zakłada się realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych, dążenie do wzmocnienia wypracowanego systemu i dotychczasowych działań podejmowanych na terenie gminy, a także monitoring, ewaluację jako metody wspierania rozwoju zawodowego jego realizatorów, zwiększające jakość i efektywność pomocy niesionej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Program określa działania, które angażują wiele służb, instytucji oraz organizacji do odpowiedzialności za ich realizację. W związku z powyższym, proponuje się przyjęcie przedmiotowej uchwały przez Radę Gminy Wólka.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr... Rady Gminy Wólka
z dnia.....
w sprawie przyjęcia
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021 - 2024

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE W GMINIE WÓLKA
NA LATA 2021-2024**

Jakubowice Murowane, listopad 2020 rok

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. ZJAWISKO PRZEMOCY	4
2.1 POJĘCIE I RODZAJE PRZEMOCY	4
2.2 PRZYCZYNY ZACHOWAŃ PRZEMOCOWYCH	7
2.2.1. PRZYCZYNY SPOŁECZNE	7
2.2.1.1. WPLYW ŚRODOWISKA RODZINNEGO NA ZACHOWANIA PRZEMOCOWE	7
2.2.1.2. WPLYW I ROLA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO	9
2.2.1.3. GRUPY RÓWIEŚNICZE A PRZEMOC	10
2.2.1.4. WPLYW MEDIÓW NA ZACHOWANIA PRZEMOCOWE	10
3. PORTRET OFIARY PRZEMOCY	11
4. PODSTAWY PRAWNE	15
5. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE WÓLKA	15
5.1 CHARAKTERYSTYKA GMINY WÓLKA	15
5.2 ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE WÓLKA	17
6. ANALIZA SWOT	20
7. BENEFICJENCI PROGRAMU	21
8. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROGRAMU	22
9. CELE PROGRAMU	25
10. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	30
11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	31
12. MONITORING I EWALUACJA	31
13. BIBLIOGRAFIA	32

1. WSTĘP

Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, a także niepowtarzalnym środowiskiem narodzin i rozwoju człowieka. W niej zarówno dziecko jak i osoba dorosła zaspokajają swoje podstawowe potrzeby.

To właśnie w rodzinie kształtują się osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. To ona przygotowuje człowieka do życia w społeczeństwie.

Niestety coraz częściej słyszymy i widzimy, iż rodziny nie zawsze wywiązują się ze swoich podstawowych ról i zadań. Zamiast budowania poczucia bezpieczeństwa dają strach i niepewność, zamiast miłości oferują ból i cierpienie, zamiast uczenia szacunku i uznania ośmieszają i poniżają. W tym kontekście rodzina, która powinna być oparciem dla człowieka staje się źródłem zła, traumatycznych doświadczeń i przeżyć spowodowanych przemocą domową.

W dzisiejszych czasach przemoc jest zjawiskiem dosyć powszechnym. Jest ona nieodłącznym elementem rzeczywistości. Występuje praktycznie w każdej grupie społecznej – w środowisku szkolnym, rodzinnym czy zawodowym. Uwidacznia się w różnych kontaktach interpersonalnych. Nieustannie środki masowego przekazu nagłaśniają przypadki gwałtów, molestowań seksualnych, brutalnych morderstw, napadów czy dotkliwych pobić. Ofiarami zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej, są już nie tylko dorośli, ale coraz częściej osoby bardzo młode.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych każdej gminy należy opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejsze opracowanie przedstawia szeroko rozumiany problem przemocy opisywany w literaturze przedmiotu. Omówione zostało samo pojęcie przemocy, rodzaje oraz przyczyny zachowań agresywnych. Autorzy programu pochyliли się również nad ofiarą przemocy, przybliżając portret osoby doświadczającej agresji ze strony najbliższych.

Niniejszy dokument zawiera diagnozę przemocy w Gminie Wólka, zakłada cel główny oraz pomocnicze cele szczegółowe do realizacji w latach 2021 – 2024, wskazuje realizatorów i beneficjentów.

2. ZJAWISKO PRZEMOCY

2.1 POJĘCIE I RODZAJE PRZEMOCY

W literaturze przedmiotu istnieje umowny podział przemocy ze względu na rodzaj stosowanego działania i tak, wyróżniamy cztery formy złego traktowania drugiego człowieka: przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną.

Krótką charakterystyką w/w form przemocy.

Grochocińska (1999) określa przemoc fizyczną jako „zachowanie agresywne, przy czym osoba atakująca zadaje ból, przykrość, cierpienie lub wyrządza krzywdę, szkodę określonymi częściami ciała, a także stosuje do tego różne narzędzia, przedmioty”. Jest to najczęściej spotykana forma przemocy, powiązana z użyciem bezpośrednich agresywnych form zachowań wobec drugiej osoby. Wyrządzająca celowo urazy, zaliczyć można do nich: przytrzymywanie, kopanie, policzkowanie, duszenie, bicie, użycie broni, popychanie, odpychanie, przytrzymywanie.

Przemoc psychiczna to świadome wpływanie werbalne lub pozawerbalne (nie fizyczne) formy agresji i wrogości, wywołujące emocjonalny ból lub cierpienie, mające często charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia, poczucie mniejszej wartości. Ta forma przemocy przybiera zazwyczaj formę ataków werbalnych, godzących w poczucie własnej wartości.

Można tu wyróżnić: negowanie i wyśmiewanie poglądów, pochodzenia, religii, narzucanie własnych racji, karanie poprzez odmowę szacunku, uczuć, zainteresowania, stała krytyka, izolacja społeczna przejawiająca się na kontrolowaniu oraz ograniczaniu kontaktów z innymi ludźmi, wmawianie choroby psychicznej, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie odpoczynku, snu i pożywienia, groźby, szantaże, zniesławienia, ataki dotyczące pochodzenia, wyglądu, złorzeczenie, ośmieszanie, przekleństwa, pokazywanie obraźliwych gestów,

poniżanie, wyzywanie itp. Przemoc psychiczna, nazywana emocjonalną, ma na celu sprawowanie przez napastnika psychicznej kontroli nad ofiarą, pozbawienie jej zaufania do samej siebie. Celem oprawcy jest spowodowanie aby ofiara miała poczucie osamotnienia, izolacji i zależności.

Według Jarosza (1998) przemoc emocjonalna często współwystępuje z przemocą seksualną, fizyczną, i zaniechaniem. Natomiast Mellibruda (1993; 1998) twierdzi, że przemoc psychiczna występuje bez udziału przemocy fizycznej. Przemoc psychiczną utożsamia z sytuacją, w której sprawca psychologicznie sprawuje kontrolę nad ofiarą.

Przemoc seksualna, wiązana jest ze zmuszaniem do różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, są to wszelkie działania naruszające intymność pożycia. Zaliczane są tu: wymuszony stosunek płciowy, brutalne i sadystyczne formy współżycia seksualnego, zmuszanie do pieszczot, prostytutce, molestowanie seksualne, niechciane komentarze mające podtekst seksualny, filmowanie podczas seksualnej aktywności, rozbieranie z użyciem siły itp. (Mandal, 2008).

Przemoc ekonomiczna ma na celu uzależnienie ekonomiczne od sprawcy. Przykładami tej przemocy są: odbieranie wypłaty, uniemożliwienie podjęcia pracy, dysponowanie pieniędzmi ze wspólnego budżetu bez porozumienia z partnerem, ograniczenie dostępu do wspólnego konta, itp. (Warachewicz, 2001).

Wyróżniamy różnorodne klasyfikacje form przemocy. J. Mellibruda (1998, s.25) biorąc jako kryterium, stan emocji sprawców przemocy wyodrębnia przemoc gorącą (spontaniczną) i chłodną (instrumentalną). Przemoc gorąca u jej podstaw leży furia, która narasta w człowieku od wewnątrz i czasem domaga się ujścia. Często w wyniku takiej furii dochodzi do utraty kontroli emocjonalnej i kontroli nad zachowaniem, co w rezultacie doprowadza do aktów przemocy. Przemoc tego rodzaju jest silnie naładowana złością, gniewem i agresją. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji: krzyki, głośne wyzwiska, rękoczynny, impulsywne zachowania, gwałtowne zadawanie bólu. Ten rodzaj przemocy jest najłatwiej zauważalny i najbardziej spektakularny. Pojawia się nagle i stosunkowo szybko zanika. Często się powtarza.

Przemoc chłodna wydaje się tylko łagodniejsza. Sprawca w tym przypadku najpierw dokładnie układa plan działania, postępuje z premedytacją. Często te działania mają rozdzwięk pozytywny: może to być czyjeś dobro, realizacja pewnej filozofii, ideologii, przestrzeganie pewnych reguł. Wyłania się ona z pewnego umysłowego porządku, który sprawca stara się

zrealizować. Przemoc chłodna rozwija się na gruncie autorytarnych modeli współżycia.

Kmieciak – Baran (2000, s. 22) przytacza kolejne formy przemocy, a mianowicie są to przemoc interpersonalna, strukturalna i symboliczna:

- przemoc interpersonalna (osobowa) – przemoc rozgrywająca się w bezpośrednich kontaktach międzyludzkich. Określana mianem przemocy bezpośredniej, „posiadającej twarz”;
- przemoc strukturalną – jest przeciwieństwem przemocy bezpośredniej, znajduje swoje miejsce w strukturach społecznych. Odbierana jest często jako coś naturalnego, nie musi zawierać fizycznego ataku.
- przemoc symboliczna – prowadzi ona do uznania kultury istniejącej jako jedynej, odrzuca wzory odbiegające od kultury zastanej.

Pelowska (2001) opisuje przemoc jako aktywną i pasywną. Przemoc aktywna dotyczy przemocy fizycznej, natomiast przemoc pasywna rozumiana jest przez autorkę jako zaniedbywanie fizyczne i psychiczne.

Ważnym kryterium określającym przemoc jest rodzaj środowiska w którym to zachowanie ma miejsce. W literaturze przedmiotu opisuje się przemoc rodzinną szkolną czy rówieśniczą czy też występującą w miejscu pracy.

Przemoc domowa zwana też przemocą w rodzinie to zamierzone działanie wykorzystujące przewagę sił skierowane przeciw członkowi rodziny. Dotyczy zachowań, które mają wyrządzić ból i cierpienie. Znamienne jest to, że rzadko jest incydem, zazwyczaj trwa długo i powtarza się cyklicznie.

Przemoc domowa dotyczy relacji, w różnej konfiguracji: dorosły – dziecko, mąż – żona, rodzic – dziecko. Stworzenie listy zachowań przemocowych w rodzinie – jak zauważa Herzberger (2002) - jest zadaniem trudnym. Podobne zachowania mogą być różnie odebrane, jedne jako nasycone przemocą inne wręcz odwrotnie, ważne są tutaj skutki działania. Co możemy zakwalifikować do cech noszących znamiona krzywdzenia w obrębie rodziny, zależy od przyjętej perspektywy. Rodzi to wiele pytań: czy mama dająca klapsa swojemu dziecku jest sprawcą? Czy rodzic przekuwający małemu dziecku uszy lub poddający dziecko rytualnemu obrzezaniu, jest osobą stosującą przemoc wobec najbliższych? W przemocy podkreśla się intencjonalność – jak podkreśla autor – zamiar trudno ocenić. To powoduje, że najczęściej uwagę przyciąga zachowanie sprawcy, takie jak kopanie, bicie czy duszenie.

Typowe formy zachowań przemocowych przedstawiają Browne i Herbert (1999).

Poniższa tabela przedstawia klasyfikację różnych form przemocy w rodzinie (Brown, Herbert, 1999, s.21)

	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna
Czynne nadużycie	- nieprzypadkowe zranienie - przymus fizyczny - ograniczenie swobody	- zastraszenie - nadużycie emocjonalne - wykorzystywanie materialne	- kazirodztwo - napaść i gwałt
Zaniedbywanie bierne	- słaba opieka zdrowotna - zaniedbanie fizyczne	- brak uczuć - zaniedbanie emocjonalne - zaniedbanie materialne	- zaniechanie ochrony przed nadużyciami - prostytutka

Przyczyny i mechanizmy przemocy i agresji nie zostały jednoznacznie zinterpretowane, co spowodowało powstanie wielu teorii, często odmiennie wyjaśniających omawiane zjawisko.

2.2 PRZYCZYNY ZACHOWAŃ PRZEMOCOWYCH

Przyczyny przemocy są bardzo różne, tkwią nie tylko w samym człowieku, mogą też zależeć od środowiska w którym żyją, bądź od jego relacji z innymi ludźmi. Wśród przyczyn przemocy najczęściej wyróżniamy: czynniki środowiskowe, biologiczne, psychologiczne.

2.2.1. PRZYCZYNY SPOŁECZNE

Przyczyny społeczne przemocy powiązane są z wpływami środowisk wychowawczych. Wielu autorów wymienia jako najważniejsze środowisko rodzinne, szkolne i rówieśnicze.

2.2.1.1. WPLYW ŚRODOWISKA RODZINNEGO NA ZACHOWANIA PRZEMOCOWE

Polska literatura psychologiczna i pedagogiczna wskazuje, że osobowość i zachowanie młodych ludzi zdeterminowane jest przez sytuację rodzinną i doświadczenia we wczesnym dzieciństwie. Oddziaływania wychowawcze rodziców mają znaczący wpływ na zachowania agresywne (Surzykiewicz, 2000).

Do czynników wpływających negatywnie na postawy młodego człowieka możemy wymienić:

- nieprawidłowe style wychowania;

- autorytarny- rodzice charakteryzują się sztywnymi regułami wychowania, rygorystycznie je egzekwują. Tacy rodzice wymagają i oczekują od swoich dzieci posłuszeństwa i lojalności. Dzieci rodziców, którzy stosują autorytarny styl wychowania, często wykazują zachowania konfliktowo – pobudliwe,
 - odrzucający – rodzice charakteryzują się sztywnością i niezwiązaniem. Opiekunowie nie zwracają uwagi na potrzeby swoich dzieci i rzadko mają oczekiwania odnośnie do ich zachowania. Dzieci z takich rodzin są niedojrzałe i mają problemy psychologiczne,
 - obojętny – rodzice ignorują dziecko, rodzice pozostawiają dzieci samym sobie, bez emocjonalnego wsparcia,
 - przyzwalający – dzieci kierują rodziną (Margasiński,2009).
- nieprawidłowe metody i postawy rodzicielskie – odrącenie emocjonalne dziecka, może spowodować nadpobudliwość psychoruchową oraz wzmożone napięcie emocjonalne, co może doprowadzić do agresywnych zachowań (Wolińska, 2000);
- splątanie i chaotyczność – rodzinę o prawidłowych wzorcach charakteryzują dwie składowe: spójność (przeciwstawne splątanie) i elastyczność (przeciwstawna chaotyczność). Spójność rozumiana jako więź emocjonalna między członkami rodziny oraz elastyczność to zdolność systemu rodzinnego do zmiany. Oba komponenty dają szansę dziecku na prawidłowy wzorzec rozwiązywania sytuacji kryzysowych. W przypadku gdy poziom spójności rodziny jest wysoki pojawia się napięcie, które może prowadzić do agresywnych rozładowań. Natomiast zbyt wysoka elastyczność, nie daje dziecku poczucia bezpieczeństwa z powodu braku psychologicznych granic,
- patologia w rodzinie - przestępczość rodziców wywiera znaczący wpływ na rozwój u dzieci, przede wszystkim na kształtowanie zachowań o cechach kryminalnych. Ryzyko powstawania zachowań niezgodnych z prawem wzmacnia również fakt posiadania rodzeństwa o skłonnościach przestępczych. Niektórzy badacze wiążą to z rolą czynników genetycznych (Hollin, Brown, Palmer, 2004);
- przyzwolenie rodziców na akty przemocy – postawa rodziców akceptująca zachowania agresywne rodzice akceptujący agresję zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się społecznych zachowań u dzieci wobec swoich rówieśników (Kacprzak, 2005).

Podsumowując, przyczyną przemocy w systemie rodzinnym może być nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny pochodzenia. Na dysfunkcję relacji rodzinnych mogą mieć wpływ

niewłaściwe wzorce zachowań, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, niewłaściwe metody wychowawcze, zaniedbywanie, odrzucenie, psychologiczna kontrola, wrogość.

2.2.1.2. WPŁYW I ROLA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO

Ważnym i kontrowersyjnym zagadnieniem jest przemoc w szkole. Szkoła to instytucja kształcąca i wychowująca młodzież, nie zawsze jednak spełnia ona swoje przesłanki w sposób prawidłowy. Ich wypaczenie może być źródłem przemocy.

Literatura przedmiotu wymienia trzy najczęściej występujące źródła przemocy:

1. Agresja nauczycieli wobec dzieci i młodzieży. Z wielu badań wynika, że stosunek nauczycieli do uczniów często opiera się na demonstrowaniu siły, przewagi, wywieraniu presji, stwarzaniu atmosfery zagrożenia. Według Karolczak-Biernackiej (1996)), w szkole co trzeci uczeń odczuwa presję, a co drugi - przewagę nauczycieli i lęk. Wynika z tego, że szkoła jest źródłem negatywnych przeżyć dla połowy uczniów. Zachowania przemocowe wobec uczniów często mają postać wyzwisk, rękoczynów, poniżeń. Demonstracja siły w relacji nauczyciel – uczeń może mieć uwarunkowanie zewnętrzne wynikające z systemu edukacji, jak i wewnętrzne związane z cechami osobowościowymi pedagogów. Do wewnętrznych komponentów osobowościowych możemy zaliczyć: niski poziom umiejętności interpersonalnych, brak umiejętności radzenia sobie ze stresem, niska samoocena, bezsilność, obawa przed utratą autorytetu. Cechy te sprzyjają wychowaniu w stylu autorytarnym, co może wyzwać wśród młodych osób postawy agresywne.

2. Zinstytucjonalizowany charakter nauczania. Aktualnie szkoła opiera swoje oddziaływania na nierówności władzy i hierarchicznej strukturze. Taka forma kształcenia nacechowana jest dominacją nauczyciela nad uczniem, przewaga praw jest po stronie nauczyciela, natomiast uczeń obciążony jest wieloma obowiązkami. Taka konfiguracja sprzyja represjom, brakiem indywidualizacji nauczania, wygórowanymi wymaganiami, co u ucznia buduje lęk i zagrożenie. Badania wskazują, że istnieje zależność pomiędzy lękiem a wysokim poziomem agresji, co przekłada się na kontakty interpersonalne (Kacprzak, 2005; Mendecka, 2000).

3. Przemoc uczniów względem innych uczniów. W dużej części przypadków gniew i agresja ze strony rówieśników wywołują agresję skierowaną bądź przeciwko agresorom, bądź – na skutek przemieszczenia – przeciwko innym osobom (Kacprzak, 2005).

2.2.1.3. GRUPY RÓWIEŚNICZE A PRZEMOC

Grupa rówieśnicza w procesie socjalizacji pełni istotną rolę, zaspokaja potrzeby, których środowisko rodzinne czy szkolne nie jest w stanie spełnić. Młodzi ludzie, którzy angażują się w życie grupy rówieśniczej mają szansę podnieść swoją samoocenę, grupa daje im poczucie przynależności i przydatności. Współuczestnictwo do grupy daje poczucie akceptacji i uznania. Grupa stanowi bardzo cenne źródło wiedzy, doświadczania różnych sytuacji, możliwości bezpiecznego eksperymentowania. Jednostka ma możliwość ćwiczenia empatii, asertywności, poznawania pewnych umiejętności np. bycia liderem. Środowisko osób dorosłych nie zapewnia obszarów do takiego doświadczania emocji i nawiązywania specyficznych relacji partnerskich.

Grupą rządzą normy i reguły, którym młody człowiek się podporządkowuje, nieformalne struktury odgrywają ważną rolę w rozwoju społecznym.

Młodzież pozostawiona bez zainteresowania rodziców, mieszkająca w domach w których panuje chłód emocjonalny, niestabilność, uzależnienia szuka odniesienia w negatywnych nieformalnych grupach rówieśniczych. W tych przypadkach związek z negatywnymi grupami rówieśniczymi jest raczej skutkiem zaniedbania wychowawczego rodziców niż siły przyciągania określonej grupy (Guerin, Hennessy, 2004).

Członkowie grupy przejawiający zachowania antyspołeczne przyczyniają się do rozwoju zachowań przemocowych. Traktowanie w grupie ofiary i sprawcy nie jest jednoznaczne. Sprawca zazwyczaj postrzegany jest jako osoba atrakcyjna, lubiana i akceptowana, inna jest pozycja ofiary, która doświadcza izolacji i odrzucenia. Bogatą analizę zjawisk grupowych istotnych w genezie agresji i przemocy prezentuje Urban (2005).

2.2.1.4. WPŁYW MEDIÓW NA ZACHOWANIA PRZEMOCOWE

Współczesny świat nie istnieje bez mass mediów, informacja jest bardzo ważnym składnikiem życia codziennego. Dostępność do internetu jest nieograniczona, mass media często są narzędziem naszej pracy. Dają nam też możliwość oderwania się od rzeczywistości, relaks, są również formą spędzania wspólnie czasu z rodziną czy przyjaciółmi. Mass media mają również negatywny wpływ szczególnie na psychikę młodych ludzi, szczególnie wtedy gdy większość swojego wolnego czasu dzieci spędzają przed monitorem. Często są osamotnione, zaczynają żyć w świecie iluzji i fantazji wśród bohaterów filmów. Środki masowego przekazu utrwalają negatywne wzorce zachowania poprzez aktywizację

negatywnych emocji oraz desensytyzację przemocy. Znika empatia i wrażliwość na cierpienie innych.

Literatura naukowa podkreśla, że „im dłuższy czas korzystania z przemocowych przekazów medialnych, tym bardziej zwiększa się tolerancja wobec przejawianych zachowań przemocowych” (Surzykiewicz, 2000, s.118).

Według Aronsona (1997) istnieją cztery przyczyny odpowiedzialne za nasilenie zachowań agresywnych w wyniku kontaktu z przemocą poprzez środki masowego przekazu:

- oglądanie bohaterów telewizyjnych zachowujących się agresywnie może osłabiać przyjęte przez jednostkę w dzieciństwie normy, nakazujące kontrolowanie agresywnych impulsów;
- oglądanie agresywnych zachowań dostarcza pomysłów, jak ujawnić własne agresywne odczucia;
- oglądanie przemocy sprawia, że lepiej jednostka uświadamia sobie własną złość i szybciej uruchamia działania agresywne;
- oglądanie scen przemocowych likwiduje nasze przerażenie i wstręt na widok przemocy i zmniejsza współczucie wobec ofiary.

Badania naukowe dowiodły, że dzieci i młodzież stale narażone na oglądanie obrazów przemocy w mediach są bardziej skłonne ją stosować. Uczą się przez obserwację, natomiast mass media, dostarczają nie zawsze pożądanego wzorców. W telewizji, grach komputerowych prezentowane są wzorce zachowań amoralne czy agresywne. Młodzi ludzie podatni są na wszelkie wpływy, zdarza się że nie odróżniają fikcji od rzeczywistości i nie mają krytycznego dystansu do oglądanych treści, które zakłócają ich prawidłowy rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy.

3. PORTRET OFIARY PRZEMOCY

W literaturze przedmiotu podejmowane są różne próby klasyfikacji typów ofiar – zwłaszcza tych, które stały się obiektem przestępstwa. Znane typologie to klasyfikacja Mendelsohna, Schafera, Von Hentiga.

Mendelsohn wprowadził pojęcie wiktywność, które oznacza skłonność i predyspozycje do stania się ofiarą. Autor prezentuje typologię opartą na kryterium winy (za: Hołyst,1999) . Pozwala ona różnicować ofiary na:

- całkowicie niewinne (np. oczekujący na przystanku autobusowym, uszkodzony

- w wyniku wjechania w ten przystanek pirata drogowego),
- będące ofiarą własnej ignorancji (osoby przebywające w niebezpiecznych miejscach),
 - winne w taki samy stopniu jak sprawca (osoby umawiające się na bójki np. pomiędzy kibicami drużyn piłkarskich),
 - które są bardziej winne niż sprawca (osoba prowokująca bójki),
 - wyłącznie winne przestępstwa (pirat drogowy).

Schafer (za: Bienkowska, 2000) klasyfikuje ofiary ze względu na udział ofiary w genezie przestępstwa:

- ofiary przypadkowe – tylko sprawca odpowiedzialny,
- prowokujące – zachowanie ofiary bezpośrednią przyczyną przestępstwa,
- bezmyślne – nie przestrzegają podstawowych zasad bezpieczeństwa,;
- przyśpieszające – takie, które prowokują do popełnienia czynu przestępczego („wabią, nęcą, kuszą”);
- słabe biologicznie – osoby niepełnosprawne,
- słabe społecznie – mniejszości narodowe, dyskryminowani społecznie;
- autodestrukcja,
- polityczne (cierpiące z rąk oponentów politycznych).

Typologia skoncentrowana na indywidualnych właściwościach ofiary oparta na wynikach badań Von Hentiga (Hołyst, 2006):

- typ depresyjny – osoby depresyjne swoim zachowaniem sygnalizują słabość, brak możliwości obrony przed napastnikiem,
- jednostki żądne zysku – osoby chciwe zachłanne, jednostki nie mające szacunku dla żadnych norm moralnych czy społecznych, niepohamowani w swoich dążeniach sami stają się ofiarą im podobnych
- dręczyciel – osoby agresywne, znęcające się nad innymi, prowokujące agresję, swoimi czynami prowokują własną wiktyimizację.

Wyżej wymienione typologie (nie wszystkie) można odnieść do osób doświadczających aktów przemocy. Ofiary można rozgraniczać, nie tylko ze względu na wyżej wymienione kryteria, ale również nie ma przeszkód brać pod uwagę wiek czy płeć. Ważnym czynnikiem jest również miejsce w jakim dochodzi do aktów przemocy i tutaj można wymienić szkołę, rodzinę, środowisko rówieśnicze czy środowisko pracy. Badania wielu autorów wskazują, że

należy brać pod uwagę wymienione przesłanki, przystępując do charakterystyki ofiary.

Sylwetka ofiary przemocy szkolonej czy rodzinnej charakteryzuje się jako pasywna, niepewna, wrażliwa, z niską samooceną, nieśmiała, małowówna.

Program dotyczy problemu przemocy domowej w związku z tym poniżej zostanie przedstawiona charakterystyka ofiary doświadczającej przemocy w środowisku domowym.

Tematem przemocy domowej i ofiarami zajmuje się wielu autorów, wiele przeprowadzono badań nad poruszaną problematyką. Literatura przedmiotu nie podaje jednej charakterystyki osoby doświadczającej przemocy, nie ma jednoznacznej odpowiedzi, natomiast możemy zauważyć brak zgodności pomiędzy autorami, co do jednoznacznego opisu ofiary. Porównując osobę doświadczającą przemocy z jednostką bez takich doświadczeń również w opisie np. osobowości brak jest zgodności badaczy.

Hotaling i Sugarman (1986) autorzy zaznaczają, że nie zauważają różnic pod względem budowy osobowości lub pozycji społecznej pomiędzy osobami doświadczającymi przemocy i bez takich doświadczeń. Zbieżność jest w doświadczaniu przemocy w okresie dzieciństwa, osoby te były krzywdzone przez swoich rodziców.

Walker (1984) wymienia niski poziom samooceny, wyuczoną bezradność oraz wycofanie się z otrzymania kontaktów społecznych. zwraca uwagę u ofiar na niskie poczucie własnej wartości, bierność, uwewnętrznione poczucie winy, ustępliwość. Autorzy Brown i Herbert (1999) charakteryzują ofiarę jako załęczoną, izolującą się społecznie, ze skłonnościami do obwiniania oraz ambiwalentnym podejściem do lojalności. Koss (1993) z kolei zauważa, że ofiary może dotknąć zespół stresu pourazowego, zaburzenia obsesyjno – kompulsyjne, zaburzenia jedzenia i skłonności samobójcze.

Wiele badań potwierdza brak asertywności u ofiar przemocy, bierność oraz skłonność do unikania – uciekania od problemu (alkohol, nadużywanie leków psychotropowych).

W populacji kobiet doświadczających przemocy widzimy tzw. syndrom wyuczonej bezradności, która ogranicza wgląd i wpływ na własne losy. Syndrom wyuczonej bezradności powoduje wiele deficytów, osoby doświadczające przemocy są przekonane o braku osobistego wpływu na wydarzenia, charakteryzuje je brak motywacji, rezygnacja i brak działań w kierunku zmiany. W sferze emocjonalnej: lęk, apatia, niekompetencja.

Badania Launius i Jensen (1987) wskazały, że kobiety, które były krzywdzone znajdowały mniej możliwości rozwiązania sytuacji trudnej, niż te nieobarczone

doświadczeniami przemocy. Charakteryzowały się również mniejszą skutecznością i mniejszymi zdolnościami do rozwiązywania problemów interpersonalnych.

Kolejną tezę weryfikowaną w badaniach jest hipoteza przypisująca różnice w aspekcie intelektualnego funkcjonowania, można zauważyć w tym obszarze zahamowania jednych, a wzmożenia innych. Blackman (1989) zauważa, że intensywna, powtarzająca się przemoc – wprowadza kobiety w stan ciągłego napięcia i gotowości do reakcji na zagrożenie, natomiast zostają mocno ograniczone możliwości do analizy czegokolwiek spoza obszaru przemocy.

Zdarza się, że ofiara zachowuje się zupełnie sprzecznie z nakazującym rozsądkiem, kobieta po doświadczeniu aktu agresji zaczyna łączyć się do napastnika, doszukując się jego pozytywnych cech. Uruchamia jeden z wielu mechanizmów obronnych, nie chce „towarzyszącej jej wściekłości dopuścić do świadomości, przeżywa uczucia zwiększające prawdopodobieństwo przetrwania” Rossa-Porusiewicz (2001, s.51) Sytuacje takie trwają przez długi okres po zaprzestaniu przemocy, zachowania męża kobieta tłumaczy okolicznościami zewnętrznymi np. nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Ważnym elementem osobowości jest obraz własnej osoby – jak siebie widzi i co sądzi o sobie. Istotną część prac poświęconych przemocy w powiązaniu z samooceną, opisuje osoby doświadczające tego zjawiska, jako jednostki o niskiej samoocenie. Literatura przedmiotu wspomina również o ofiarach przemocy u których korelacja samooceny z innymi czynnikami nie jest jednoznaczna i oczywista. Część ofiar charakteryzowało się niską samooceną zanim doszło do aktów przemocy (Herzberger, 2002). Często doświadczanie poniżenia, przemocy fizycznej pogłębia niskie poczucie własnej wartości, często to ofiary przyjmują odpowiedzialność za własną wiktymizację. Blackman ujawnia w swoich badaniach, że 60 % ofiar w związkach obwinia siebie za przemoc. Osoby o niskiej samoocenie przypisują sobie odpowiedzialność za złe doświadczenia. W badaniach możemy również zauważyć, że przypisywanie sobie odpowiedzialności za przemoc, może mieć pozytywne aspekty (Janoff-Bulman, 1979; za: Herzberger, 2002). W przypadku gdy kobieta bierze odpowiedzialność za przemoc, to taka postawa daje poczucie kontroli nad własnym życiem (zachowanie zawsze można zmienić), gdy ocenia negatywnie swoje wewnętrzne cechy, to może spozstrzegać siebie jako potencjalną ofiarę teraz, jak i w przyszłości.

4. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną uchwalenia programu jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm). Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z:

- ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2020 r., poz. 1876);
- ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.).

Program skorelowany jest z :

- Krajowym programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014-2020 ustanowionym Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wólka na lata 2014-2022.

5. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE WÓLKA

Diagnozę problemu sporządzono na podstawie danych zastanych, a także w oparciu o dane statystyczne pozyskane od następujących podmiotów:

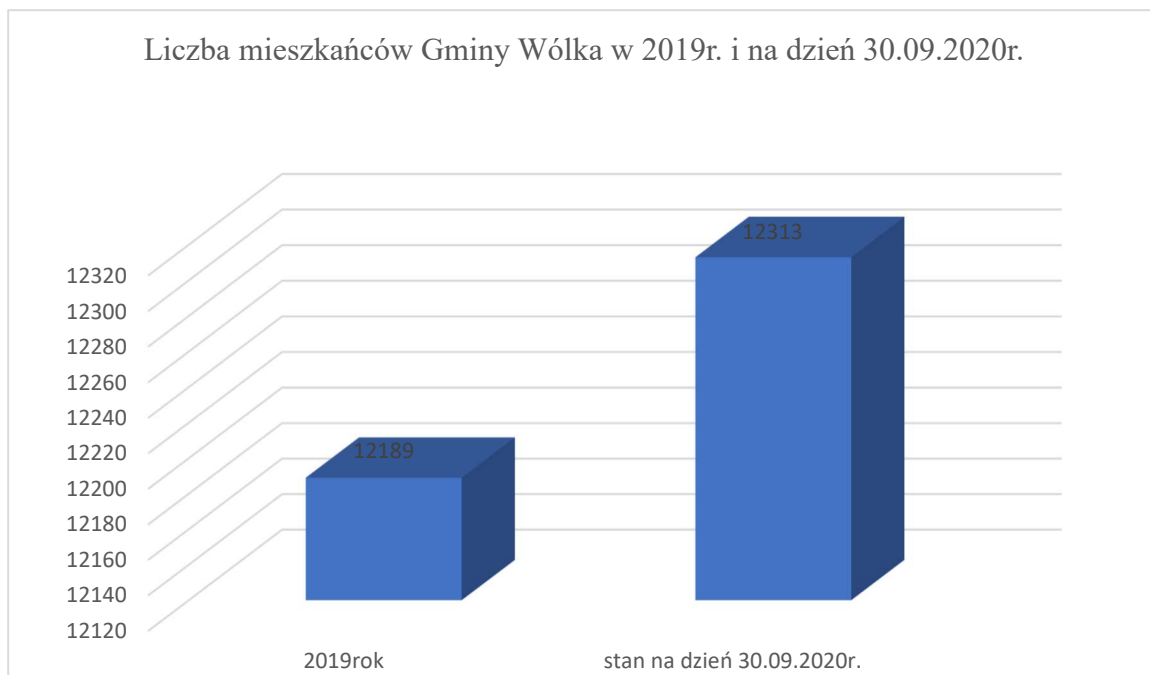
- Zespołu interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie;
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Wólce;
- dostępnych w środkach masowego przekazu danych statystycznych.

5.1 CHARAKTERYSTYKA GMINY WÓLKA

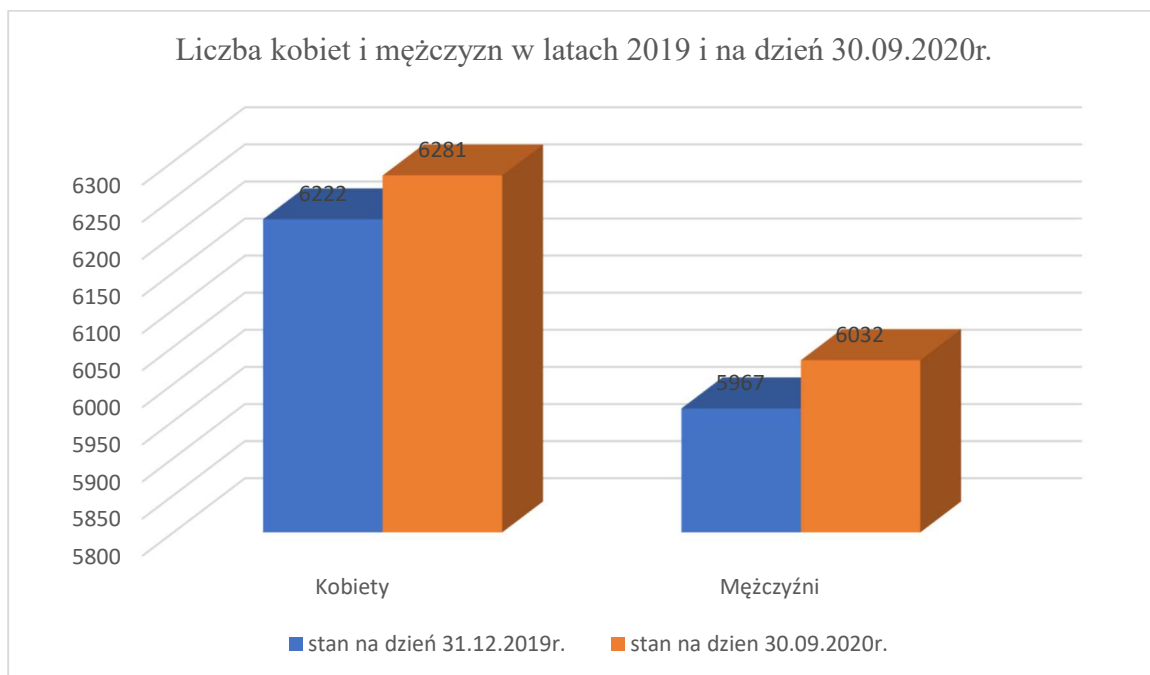
Gmina Wólka jest gminą podmiejską o charakterze wiejskim położoną na Wyżynie Lubelskiej w województwie i powiecie lubelskim w bezpośrednim kontakcie z miastami: Lublinem i Świdnikiem.

Na dzień 30.09.2020r. (dane z USC Gminy Wólka) ta terenie Gminy Wólka zamieszkiwało 12313 osób, w tym 6281 kobiet i 6032 mężczyzn.

Wykres 1: Dane Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Wólka – porównanie liczby mieszkańców na dzień 31.12.2019r. i na dzień 30.09.2020r.

Wykres 2: Dane Urzędu stanu Cywilnego Gminy Wólka – porównanie liczby mieszkańców na dzień 31.12.2019r. i na dzień 30.09.2020r.

Skalę bezrobocia w Gminie Wólka najlepiej odzwierciedlają dane pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie, opracowywane na dzień 31.12 danego roku.

2017		2018		2019		Stan na dzień 30.06.2020r.	
ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
253	130	189	102	191	96	264	141

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie

5.2 ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE WÓLKA

Skala zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudna do oszacowania. Niemniej podjęto próbę przedstawienia zjawiska przemocy na terenie Gminy Wólka, w oparciu o dane uzyskane ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Wólka oraz ogólnopolskiej informacji dotyczącej realizacji przez Policję procedury „Niebieskie karty” w 2019 r.

Z danych ogólnopolskich wynika, że w 2019 r. nastąpił wzrost liczby wypełnionych formularzy „Niebieska karta - A” w odniesieniu do 2018 r., natomiast w odniesieniu do 2017 r. nastąpił spadek. W 2019r. funkcjonariusze policji na terenie Polski wypełnili 74 313 formularzy „Niebieska Karta - A”

Z dokumentów statystycznych Biura Prewencji KGP Wydział Prewencji wynika również, iż w 2019 r. najwięcej formularzy „Niebieska Karta - A” wypełniły jednostki organizacyjne Policji podległe KWP w Lublinie (6 505 formularzy).

W 2019 r. najwięcej przypadków przemocy w rodzinie ogółem odnotowano na terenie podległym KWP we Wrocławiu (14 771), Katowicach (13 935) i Poznaniu (12 693). Natomiast najmniej w garnizonie: opolskim (3 537), lubuskim (4 723) i zachodniopomorskim (6 882).

Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wólka można zaobserwować, iż liczba wszczętych procedur w 2018 r. wzrosła w odniesieniu do 2017 r., natomiast w 2019 r. liczba ta zmalała.

Liczbę formularzy „Niebieska Karta - A” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Wólka przez poszczególne instytucje przedstawiono w poniższej tabeli:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba formularzy „Niebieska Karta - A” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego - ogółem	43	50	28
W tym sporządzonych przez:			
Policję	30	43	21
Ośrodek Pomocy Społecznej	11	2	4
Oświatę	0	1	1
Służbę zdrowia	0	0	0
Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie	2	4	0
Zespół Interdyscyplinarny w Świdniku	0	0	1
Zespół Interdyscyplinarny w Niemcach	0	0	1

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka.

Z powyższych danych wynika, że procedurę interwencji wobec przemocy w rodzinie poprzez sporządzenie formularza „Niebieska Karta - A” wszczyna głównie Policja 78% wszystkich założonych Niebieskich Kart w latach 2017-2019 i Ośrodek Pomocy Społecznej 14%. Pracownicy placówek oświatowych założyli 2 % Niebieskich Kart. Z powyższych danych wynika, że na terenie Gminy Wólka Policja jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy w rodzinie. Rozkład procentowy obrazuje poniższy wykres.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka w latach 2017-2019 została przedstawiona w poniższej tabeli:

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego		2017r.	2018r.	2019r.
Ogółem		156	172	123
Kobiety	Ogółem	67	59	37
	Niepełnosprawne	8	3	4
	Starsze	10	8	1
Mężczyźni	Ogółem	69	63	36
	Niepełnosprawni	2	1	0
	Starsi	5	6	1
Dzieci	Ogółem	20	50	50
	Niepełnosprawne	1	2	0
Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych		71	73	35

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Wólka

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż z pomocy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w poszczególnych latach korzystała podobna liczba kobiet i mężczyzn.

W latach 2017-2019 do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 501 formularzy „Niebieskich Kart”.

Lata	NK A	NK C	NK D
2017	43	134	90
2018	50	39	45
2019	28	42	30
Razem	121	215	165

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej Niebieskich kart sporządzono w 2018 r. W 2019 r. widoczny jest spadek wszczętych postępowań, co może być wynikiem zwiększenia świadomości osób doświadczających przemocy. Osoby te wcześniej podejmują działania i zwracają się o pomoc do prawnika, psychologa czy terapeuty, nie dopuszczając tym samym do eskalacji przemocy. Ponadto można zauważyć coraz większą wrażliwość społeczną. Często zaniepokojone środowisko lokalne zgłasza, zwłaszcza do Ośrodka Pomocy Społecznej sytuacje, które wydają się być niepokojącymi i nigdy nie zostają bez rozpatrzenia, szczególnie gdy zgłoszenia dotyczą zaniedbań dzieci lub osób starszych.

Zakończenie procedury Niebieskie Karty zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” jest możliwe w dwóch przypadkach, wtedy gdy ustała przemoc w rodzinie i został zrealizowany plan pomocy oraz w przypadku bezzasadności podejmowania działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa robocza uznaje, że w rodzinie nie dochodzi do przemocy).

Poniższe dane wskazują powody zakończenia procedury „Niebieskie Karty” w poszczególnych latach.

Lata	Ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy	Brak zasadności podejmowania działań
2017	0	34
2018	0	58
2019	0	15

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Wólka.

Wnioski

Problem przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 na terenie Gminy Wólka występował w 179 rodzinach, w których zamieszkiwało 451 osób, co stanowi ok. 4% ogólnej liczby osób zameldowanych na terenie Gminy Wólka na koniec 2019 r. Można stwierdzić, że skala zjawiska przemocy na terenie Gminy Wólka nie jest wysoka, ale nie jest znana skala ukrytej przemocy.

Najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy w rodzinie okazała się Policja, jednakże najszerzą pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie udziela Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce. Analizując uzyskane dane, można stwierdzić, że poprzez działania w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielana pomoc jest bardziej skuteczna, a osoby doświadczające przemocy nie są pozostawione same sobie, otrzymują niezbędną pomoc i wsparcie od instytucji do tego uprawnionych.

Analizując powyższe w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach kolejnych należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

1. konieczność prowadzenia kampanii społecznych informujących o możliwości uzyskania wsparcia, a tym samym zwiększenie świadomości na temat przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Gminy;
2. podnoszenie kompetencji osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. konieczność dalszego usprawniania współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: - Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022;	<ul style="list-style-type: none">• Ubóstwo;• brak mieszkań socjalnych na terenie Gminy Wólka;• brak zaplecza zapewniającego skuteczną eksmisję sprawców przemocy w rodzinie;

<p>- programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w Gminie Wólka na lata 2021-2024;</p> <ul style="list-style-type: none"> • działalność Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych przy GKRPA; • profesjonalizm i aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodzin; • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rzecz rodzin dotkniętych problemami; • dostęp do bezpłatnych porad prawnych oraz konsultacji psychologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia; • niewystarczający poziom świadomości społeczności na temat przemocy domowej; • brak informacji o możliwości skorzystania z form pomocy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania problemu przemocy; • edukacja i uświadamianie społeczeństwa nt. problemów społecznych; • podnoszenie kwalifikacji przez służby działające na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą; • edukacja rodziców (poprzez treningi, szkoły dla rodziców); • wzmacnianie współpracy przez instytucje wspierające rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost bezrobocia; • stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych; • rozpad związków, rodzin (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę); • istnienie zjawisk patologicznych (przemoc, alkoholizm i narkomania); • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; • brak wystarczającej oferty specjalistycznych usług.

7. BENEFICJENCI PROGRAMU

Niniejszy program adresowany jest przede wszystkim do:

- rodzin z terenu Gminy Wólka, w których występuje przemoc;
- osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy w rodzinie;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

- przedstawiciele instytucji i służb pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROGRAMU

Zasoby instytucjonalne	Obszar działania
<p>Jednostki pomocy społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce; • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie; • Ośrodki Interwencji Kryzysowej na terenie powiatów; • Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza; • poradnictwo; • realizacja procedury „Niebieskie Karty”; • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego; • wydawanie ulotek edukacyjno-informacyjnych; • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień; • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych.
<p>Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
<p>Placówki oświatowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza; • realizacja procedury „Niebieskie Karty”; • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy; • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych
<p>Policja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja procedury „Niebieskie Karty”; • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; • monitorowanie sytuacji rodziny z problemem przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

<p>Służba zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza; • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy; • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
<p>Kuratorzy sądowi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie członkom zespołu interdyscyplinarnego informacji o obowiązującym stanie prawnym w zakresie oddziaływania prawnego na osoby stosujące przemoc w rodzinie, zwłaszcza na etapie postępowania wykonawczego w szczególności w trakcie sprawowania dozoru lub postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych; • sporządzanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie właściwości sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej; • pozyskiwanie informacji dotyczących funkcjonowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie; • pozyskiwanie informacji dotyczących wszystkich jednostek świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie na terenie właściwości sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej; • ustalanie z przedstawicielami pomocy społecznej zasad kierowania (umawiania) osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających pomocy, z którymi kuratorzy współpracują w ramach prowadzonych dozorów, nadzorów lub innych czynności, do właściwych jednostek pomocowych w celu udzielenia im właściwej pomocy.
<p>Organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Wspierania Aktywności „BONA FIDES”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej

<p style="text-align: center;">Stowarzyszenie „STOP”</p>	<p>i pochodzącym ze środowisk dysfunkcyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • działanie na rzecz aktywizacji kobiet w rodzinie i społeczeństwie; • pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; • udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa; • działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; • przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. <ul style="list-style-type: none"> • Niesienie wszechstronnej, a szczególnie medycznej, socjalnej, psychologicznej i prawnej pomocy, osobom w sytuacji kryzysowej i dotkniętym przemocą w rodzinie. • prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze zjawisk patologicznych zachodzących w rodzinie; • wszechstronna pomoc w leczeniu i rehabilitacji społecznej osób i rodzin z problemem alkoholowym; • przeciwdziałanie zjawisku społecznego wykluczenia osób z problemami psychicznymi; • prowadzenie działań zmierzających do ochrony i umacniania praw jednostki w społeczeństwie; • udział w tworzeniu i wspieranie lokalnych oraz ogólnokrajowych sieci samopomocy społecznej;
---	---

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy nr 1: Profilaktyka i edukacja społeczności lokalnej, dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy i wsparcia na terenie Gminy Wólka			
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Czas realizacji	Realizator
Prowadzenie lokalnych kampanii społeczno - informacyjnych (np. imprezy okolicznościowe) adresowanych do dorosłych i dzieci dotyczących promowania zachowań nieagresywnych i rozwiązywania problemów bez przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba kampanii (imprez okolicznościowych). Liczba osób korzystających z oferowanego wsparcia. 	Czas trwania programu, coroczny raport.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce, GKRPA w Wólce.
Zajęcia wychowawcze i edukacyjne w szkołach w ramach szkolnego programu profilaktyki, skierowane do dzieci i młodzieży, promujące nieagresywne rozwiązywanie problemów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych zajęć. 	Czas trwania programu, coroczny raport	Szkoły na terenie Gminy Wólka
Rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych wśród lokalnej społeczności.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przygotowanych i rozdanych ulotek i broszur informacyjnych. Liczba osób objętych wsparciem. 	Czas trwania programu, coroczny raport	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce, GKRPA w Wólce.
Rozpowszechnianie opracowanych materiałów o instytucjach wspierających osoby	<ul style="list-style-type: none"> Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych. 	Czas trwania programu,	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce, GKRPA w Wólce,

i rodziny doświadczające przemocy (m. in. poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych wsparciem. 	coroczny raport	Kuratorzy, Gminne Punkty Konsultacyjne, Parafie działające na terenie Gminy Wólka
Uwrażliwienie społeczeństwa na problem przemocy w rodzinie (kampanie społeczne, festyny, wykorzystanie gazetki Wólka News).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych kampanii, festynów. Liczba zamieszczonych artykułów w lokalnej prasie. 	Czas trwania programu, coroczny raport	Zespół Interdyscyplinarny; Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce

**Cel szczegółowy nr 2:
Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Wólka**

Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Czas realizacji	Realizator
Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinach na terenie Gminy Wólka poprzez sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizację.	<ul style="list-style-type: none"> Raport dotyczący diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie. 	Każdego roku (na koniec każdego roku) poprzez okres trwania programu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce; Zespół Interdyscyplinarny; Komisariat Policji; GKRPA w Wólce; Szkoły z terenu Gminy Wólka; Inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Czas realizacji	Realizator
Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych interwencji. Liczba zwołanych grup roboczych i opracowanych planów działania. 	Czas trwania programu, coroczny raport	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce;</p> <p>Komisariat Policji;</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny;</p> <p>Inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>
Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych grup roboczych z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie; Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta D; Liczba osób, które zrealizowały zaplanowane działania (zgłosiły się na GKRPA, skorzystały ze wsparcia psychologicznego, zrealizowały program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej). 	Czas trwania programu Coroczny raport	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce;</p> <p>Komisariat Policji w Niemcach;</p> <p>GKRPA w Wólce;</p> <p>PCPR w Lublinie</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które są podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie skierowanych do GKRPA w Wólce 		
Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”; Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”; Liczba wizyt w środowisku; 	Czas trwania programu Coroczny raport	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce; Zespół Interdyscyplinarny; Policja
Izolowanie sprawców przemocy np. umieszczenie w izbie wytrzeźwień.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba izolowanych sprawców 	Czas trwania programu Coroczny raport	Policja

**Cel szczegółowy nr 4:
Zapewnienie ochrony i wsparcia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy**

Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Czas realizacji	Realizator
Interwencje w środowiskach, w których występują zachowania przemocowe.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wszczętych procedur „Niebieskie karty”; Liczba przeprowadzonych interwencji 	Czas trwania programu Coroczny raport	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce; Policja
Udzielanie pomocy finansowej i materialnej, praca socjalna.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób i rodzin objętych pomocą; Liczba środowisk objętych pracą socjalną, wsparciem asystenta rodziny. 	Czas trwania programu Coroczny raport	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce
Zapewnienie dostępu do poradnictwa prawnego, psychologicznego, rodzinnego (edukowanie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego, 	Czas trwania programu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce; Kuratorzy;

ofiar przemocy w zakresie przysługujących im praw).	rodzinnego, prawnego	Coroczny raport	GKRPA; Szkoły
Nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu woj. Lubelskiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób i rodzin, które skorzystały z pomocy instytucji 	Czas trwania programu Coroczny raport	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce.
Cel szczegółowy nr 5: Podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie			
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Czas realizacji	Realizator
Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego; Liczba utworzonych grup roboczych; Liczba posiedzeń grup roboczych 	Czas trwania programu Coroczny raport	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wólka, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce
Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia kompetencji członków ZI.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych szkoleń; Liczba instytucji i osób uczestniczących w szkoleniach 	Czas trwania programu Coroczny raport	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wólka

10. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja niniejszego programu powinna przynieść korzystne efekty w postaci:

- a) zmian postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- b) spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie (spadku wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - A”;
- c) usprawnienia systemu pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą;
- d) zwiększeniu zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

e) wzmocnieniu współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Wólka.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021 – 2024 będą finansowane ze środków budżetu Gminy Wólka oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

12. MONITORING I EWALUACJA

Realizacja programu jest procesem długofalowym i wymaga stałego monitorowania oraz zaangażowania wszystkich realizatorów.

Monitoring realizacji niniejszego programu będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących działań zarówno zrealizowanych jak i będących w trakcie realizacji. Jeśli informacje uzyskane w trakcie monitoringu będą stanowiły podstawę do zmiany niektórych założeń Programu lub ich poszerzenia, wtedy Program będzie modyfikowany. Wszelkie zmiany i modyfikacje będą konsultowane na posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i przedstawione Radzie Gminy Wólka.

Dane zebrane w trakcie monitoringu będą również służyły do przygotowywania raportów wewnętrznych zarówno na potrzeby realizatorów Programu jak i rocznych sprawozdań dla wewnętrznych i zewnętrznych podmiotów. Przy dokonywaniu oceny realizacji Programu będą brane pod uwagę wskaźniki wyszczególnione przy realizacji poszczególnych celów szczegółowych.

13. BIBLIOGRAFIA

1. Aronson E., Wilson T. D., Akert R. M. (1997). Psychologia Społeczna. Serce i umysł. Warszawa: Wydawnictwo Zys i S-ka.
2. Bieńkowska E. (2000). Wiktymologia. Zarys wykładu. Warszawa: Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich.
3. Browne K., Herbert M. (1999). Zapobieganie przemocy w rodzinie. Warszawa: PARPA.
4. Dambach K.E. (2003). Mobbing w szkole. Jak zapobiegać przemocy grupowej. Gdańsk: GWP.
5. Danilewska J. (2002). Agresja u dzieci – Szkoła porozumienia. Warszawa: WsiP.
6. Grochocińska R. (1999). Przemoc wobec dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
7. Guerin S., Hennessy (2004). Przemoc i prześladowania w szkole. Skuteczne przeciwdziałania agresji wśród młodzieży. Gdańsk: GWP.
8. Herzberger S.D. (2002). Przemoc domowa. Warszawa: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
9. Hollin C.R., Browne D, Palmer E.J. (2004). Przystępczość wśród młodzieży. Rozpoznanie zjawiska, diagnozowanie i profilaktyka. Gdańsk: GWP.
10. Hołyst B. (1999). Problemy młodego pokolenia. Studium z zakresu profilaktyki społecznej. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
11. Hołyst B. (2004). Patologia w miejscu pracy: mobbing i molestowanie seksualne. Prokuratura I Prawo,1.
12. Jarosz E. (1998). Przemoc wobec dziecka. Reakcje środowisk szkolnych. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
13. Kacprzak, L. (2005). Przemoc i agresja a oddziaływania społeczno-wychowawcze – źródła – przyczyny – zapobieganie. Piła: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im St.Staszica w Pile.
14. Karolczak-Biernacka B. (1996). Czy przemoc może być pożądana. Edukacja,1.
15. Mandal E.(2008). Miłość, władza i manipulacja. Warszawa: PWN.
16. Margasiński A. (2009). Skale Oceny Rodziny (SOR). Polska adaptacja FACES IV – Flexibility and Cohesion Evaluation Scales. Davida H.Olsona. Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.

17. Mellibruda J. (1993). Oblicza przemocy. *Remedium*, 10.
18. Mellibruda J. (1998). Przemoc domowa. W: O przemocy domowej. Poradnik dla lekarza pediatry. Warszawa: PARPA.
19. Mendecka G. (2000). Źródła agresji w środowisku szkolnym determinujące gotowość do przemocy. W: J.Papież, A.Płukis (red.), Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
20. Miedzik M.(2008). Mobbing – charakterystyka zjawiska w Polsce. *Polityka Społeczna*, 3.
21. Pelowska M. (2001). Wybrane aspekty modus operandi sprawców przemocy w rodzinie. W: V.Kwiatkowska – Darul (red.). Przemoc w rodzinie i w szkole. Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
22. Pospiszyl I. (1999). Przemoc w rodzinie. Warszawa: WSP.
23. Rossa-Porusewicz K. (2001). Wpływ przemocy na rozwój człowieka. W: V.Kwiatkowska-Darul (red.), Przemoc w rodzinie i w szkole. Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
24. Salber P.R., Taliaferro E. (1998). O przemocy domowej. Poradnik dla lekarza pierwszego kontaktu. Jak stawiać pytania, by rozpoznać problem i ocalić czyjeś życie. Warszawa: Wydawnictwo Edukacyjne Parpamedia.
25. Siudem J. (2004). Fala w szkole. Analiza zjawiska. Lublin: Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J. Vol.XVII.
26. Surzykiewicz J. (2000). Agresja i przemoc w szkole. Uwarunkowania socjoekologiczne. Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej.
27. Urban B. (2005). Zachowania dewiacyjne młodzieży w interakcjach rówieśniczych. Kraków: Wydawnictwo UJ.
28. Warachewicz H.(2001). Przemoc w rodzinie. Realizacja zadań przez policję w tym zakresie. Uwagi ogólne. W: V.Kwiatkowska-Darul (red.), Przemoc w rodzinie i w szkole. Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
29. Warszawska-Makuch M. (2005). Lobbing w pracy- przyczyny i konsekwencje. *Bezpieczeństwo Pracy*, 3.

30. Wolińska J.M. (2000). *Agresywność młodzieży. Problem indywidualny i społeczny*.
Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Gminie Wólka na lata 2021-2024

